

Đổi mới phương pháp giảng dạy môn Điều dưỡng cơ sở II thông qua hình thức tổ chức dạy học tích hợp

Nguyễn Thị Tùng*

*Trường Đại học Hùng Vương

Received: 26/3/2023; Accepted: 4/4/2023; Published: 8/4/2023

Abstract: The most important role of the nurse is to take care of the patient's health in a comprehensive way, helping the patient to prevent illness and quickly recover. Therefore, nurses must be qualified, skilled, well-trained and professional. To achieve those competencies, right from the start, students must practice continuously and become proficient.

Therefore, innovating teaching methods to integrated teaching is a modern trend, a form of transformation from theoretical to vocational training programs, reducing theoretical hours and increasing practical hours.

Keywords: Nurse, Innovation of teaching methods; Integrated learning organization form

1. Mở đầu

Vai trò của người điều dưỡng quan trọng nhất chính là chăm sóc sức khỏe cho người bệnh một cách toàn diện, giúp cho người bệnh phòng ngừa bệnh tật và nhanh chóng bình phục. Chính vì thế, các điều dưỡng viên phải là người có chuyên môn, kỹ năng, được đào tạo bài bản và chuyên nghiệp. Để đạt được những năng lực đó, ngay từ trong quá trình học sinh viên (SV) phải được thực hành liên tục và thành thạo.

Chính vì vậy, Đổi mới phương pháp dạy học sang dạy học tích hợp là xu hướng hiện đại, là hình thức chuyển đổi từ chương trình dạy lý thuyết sang dạy nghề, giảm giờ lý thuyết, tăng giờ thực hành.

Mục tiêu giáo dục có đạt được hay không là nhờ nỗ lực đổi mới mạnh mẽ từ cách tiếp cận phương pháp dạy học, cách soạn và cách truyền thụ kiến thức hợp lý.

Hiện nay trong hoạt động giáo dục đào tạo ở nhiều trường đại học đang còn tồn tại một số bất cập đó là: Thời lượng dạy học lý thuyết chiếm nhiều thời gian đào tạo. Hoạt động học chưa thực sự đi đôi với hành, vẫn còn khoảng cách khá lớn giữa việc học lý thuyết và học thực hành, giữa việc học trên giảng đường và thực tế tại các cơ sở thực tập. Để thu hẹp dần khoảng cách trên, cần phải giảm thời lượng giờ học lý thuyết, đồng thời tăng thời lượng giờ học thực hành, và thực tế. Có như vậy SV mới được trang bị toàn diện và đầy đủ cả kiến thức lý thuyết và kiến thức thực hành, thực tế. Sau khi ra trường SV có được kiến thức và tay nghề vững vàng để hành trang vào cuộc sống.

Vậy dạy học tích hợp như thế nào để đáp ứng được mục tiêu của giáo dục là một vấn đề đặt ra ở các trường chuyên nghiệp nói chung và Trường Đại học Hùng Vương nói riêng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Giảng dạy môn Điều dưỡng cơ sở II thông qua hình thức tổ chức dạy học tích hợp

Điều dưỡng cơ sở II là một môn khoa học thực hành gắn với thực tế chăm sóc người bệnh. Trong học phần này, SV sẽ được trang bị kỹ năng thực hành từ các thủ thuật đơn giản đến phức tạp. Các kỹ năng thực hành sẽ được SV hoàn thiện qua quá trình hướng dẫn giảng dạy tại phòng thực hành và đi thực tập lâm sàng tại bệnh viện. Xác định tầm quan trọng của học phần này trong việc nâng chất lượng đào tạo đáp ứng nguồn nhân lực cho ngành y tế, những năm qua, Trường đại học Hùng Vương đã áp dụng nhiều phương pháp dạy học, đặc biệt là hình thức tổ chức dạy học tích hợp và dựa trên nguyên tắc [3] “Phương pháp giảng dạy phải được thiết kế theo cách tiếp cận lấy người học làm trung tâm và chủ thể của quá trình đào tạo, thúc đẩy người học phát huy chủ động và nỗ lực tham gia các hoạt động học tập; định hướng hiệu quả để người học đạt được chuẩn đầu ra của mỗi học phần, mỗi thành phần và của cả chương trình đào tạo”.

Ảnh 2.1: Giảng viên (GV) đang hướng dẫn SV thực hành trong bài giảng tích hợp lý thuyết và thực hành môn Điều dưỡng cơ sở II

Một giờ lên lớp, quá trình giảng dạy lý thuyết và thực hành truyền thống theo lý luận phương pháp dạy thực hành nghề và dạy thực hành y học (trải qua các giai đoạn: hướng dẫn ban đầu, hướng dẫn thường xuyên và hướng dẫn kết thúc) chưa thực sự mang lại hiệu quả. Phương pháp này chủ yếu là hoạt động của GV, SV ít được tham gia, chưa phát huy được tính chủ động, tích cực của người học dẫn tới tình trạng GV dạy theo kinh nghiệm, SV tiếp thu thụ động. Do đó, GV có lúc chưa tin vào khả năng tự giải quyết của học sinh, SV, còn làm thay mà không gợi ý để người học tìm cách khắc phục. Từ thực trạng đó, bộ môn Điều dưỡng của nhà trường đã tiến hành điều chỉnh phương pháp giảng dạy học phần điều dưỡng cơ sở II theo hướng tích hợp nhằm góp phần mang lại hiệu quả thiết thực trong quá trình đào tạo của nhà trường.

Trong hoạt động đào tạo, dạy học tích hợp được chia làm 4 loại chính như sau [4]: Tích hợp trong nội bộ môn; tích hợp đa môn; tích hợp liên môn và tích hợp xuyên môn. Ngoài bốn mức độ trong dạy học tích hợp trên thì tích hợp không chỉ có lý thuyết và thực hành mà còn có sự tương tác giữa người dạy và người học trong giờ học, tích hợp cả những kỹ năng mềm khác để phát huy kinh nghiệm, hiểu biết của người học từ đó làm cho người học tiếp thu kiến thức chủ động hơn.

Ảnh 2.2: SV đang thực hiện quy trình thực hành garô cảm máu trong bài giảng tích hợp lý thuyết và thực hành môn Điều dưỡng cơ sở II

2.2. Một số yêu cầu đối với đổi mới phương pháp giảng dạy

Mặc dù mỗi GV có một cách giảng dạy khác nhau nhưng nội dung tích hợp cần phải thống nhất chung, cấu trúc của giáo án tích hợp phải được thống nhất, bài nào thực hiện theo phương thức tích hợp và nội dung nào được tích hợp trong bài giảng đó cũng phải được sự bàn bạc thống nhất chung giữa các GV cùng dạy. Để thực hiện tốt việc giảng dạy các giờ học tích hợp nói riêng và môn học nói chung trong chương trình đào tạo đại học và thực hiện giảng dạy đạt được

kết quả tốt, cần thực hiện các bước sau:

Ảnh 2.3: SV đang thực hiện thao tác thực hành điện tim trong một bài giảng tích hợp lý thuyết và thực hành môn Điều dưỡng cơ sở II

Thứ nhất, là lập kế hoạch dạy học, trong quá trình xây dựng kế hoạch dạy học cần phải đảm bảo được mạch kiến thức, mối liên hệ giữa chúng với các môn học khác trong chương trình đào tạo. GV giảng dạy cùng bộ môn phải cùng nghiên cứu, phân tích thảo luận để thấy được những kiến thức, kỹ năng và các phẩm chất người học cần có được sau khi học xong môn học, trên cơ sở đó để phối hợp giải quyết nhiệm vụ học tập, xác định chuẩn năng lực tương ứng với công việc, và chuẩn kiểm tra đánh giá.

Thứ hai, là soạn giáo án, đây là một khâu then chốt quyết định giờ giảng có thành công hay không, kiến thức mà người học nhận được có đáp ứng được mục tiêu đã đặt ra hay không,... Trong khâu soạn giáo án, GV xác định đúng mục tiêu kiến thức, kỹ năng của bài dạy. Kiến thức nào được tích hợp trong bài dạy của mình, kỹ năng nào SV phải nắm bắt được và thành thạo sau khi học xong bài.

Thứ ba, GV cần chuẩn bị đồ dùng, phương tiện dạy học phù hợp với từng bài và phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất của nhà trường. Đồng thời dự kiến phương pháp giảng dạy phù hợp với đối tượng người học, phù hợp với vốn kiến thức, kinh nghiệm đã có của người học. Nhà trường tạo điều kiện về cơ sở vật chất phục vụ cho việc lên lớp giờ tích hợp phải đủ và thuận lợi cho việc triển khai ý đồ phương pháp mà GV đã dự kiến như: học tập theo thảo luận nhóm, học tập theo hình thức cá nhân, dạy học bằng sử dụng phiếu hướng dẫn.

Thứ tư, hướng dẫn người học cách học tập môn học để đạt được hiệu quả cao nhất. Đồng thời hướng dẫn người học cách nghiên cứu tài liệu học tập, chuẩn bị bài trước khi học, giới thiệu địa chỉ các website uy tín để người học dễ dàng tham khảo tài liệu liên quan đến môn học và ngành học.

Thứ năm, kiểm tra đánh giá sự tiếp thu và năng lực của người học sau mỗi tiết hoặc mỗi bài học, để

trên cơ sở đó GV có sự điều chỉnh trong khâu soạn giáo án và đề xuất phương pháp giảng dạy phù hợp.

2.3. Ví dụ về các bước lên lớp khi giảng dạy môn Điều dưỡng cơ sở II thông qua hình thức tổ chức dạy học tích hợp

Bước 1: Chuẩn bị mô hình, học liệu và công cụ giảng dạy tại phòng thực hành

a. Giáo án, giáo trình, đề cương chi tiết, đề cương bài giảng, bài giảng Powerpoint và các tài liệu tham khảo liên quan: GV chuẩn bị sẵn theo yêu cầu của từng nội dung môn học.

b. Mô hình học liệu: Các mô hình thực hành kỹ thuật điều dưỡng và dụng cụ học tập liên quan đến bài giảng sẽ được GV chuẩn bị đầy đủ trước mỗi buổi lên lớp.

c. Máy tính, máy chiếu và các thiết bị liên quan: GV chuẩn bị máy tính kết nối với máy chiếu, trình chiếu nội dung bài học để SV có thể theo dõi được các hoạt động giảng dạy của GV.

Bước 2: Thực hiện nội dung giảng dạy tích hợp

Nội dung giảng dạy tích hợp giữa học lý thuyết và thực hành trong một buổi học môn Điều dưỡng cơ sở được thực hiện theo 5 giai đoạn sau đây:

**Giai đoạn thứ nhất: Học kiến thức*

- GV đặt ra các chủ đề (câu hỏi) liên quan đến nội dung kiến thức bài học, trình chiếu lên Powerpoint.

- Chia nhóm SV thảo luận theo chủ đề trong một thời gian nhất định tùy thuộc vào mức độ dài, ngắn của nội dung câu hỏi.

- Các nhóm trình bày câu trả lời của nhóm mình, SV nhóm còn lại sẽ nhận xét.

- Cuối cùng GV nhận xét các nhóm, bổ sung nội dung kiến thức còn thiếu, liên hệ thực tế lâm sàng, nhấn mạnh những điểm cần chú ý.

**Giai đoạn thứ hai: kỹ năng trí tuệ*

Trong giai đoạn này, GV đưa ra tình huống thực tế lâm sàng thường gặp để SV tư duy, sử dụng kiến thức vừa học và xử trí tình huống.

**Giai đoạn thứ ba: kỹ năng thực hành*

- GV trình chiếu lên Powerpoint nội dung quy trình kỹ thuật Điều dưỡng cụ thể theo nội dung bài học. Đọc và giải thích các bước của quy trình.

- Chuẩn bị mô hình, dụng cụ học liệu theo nội dung thực hành.

- Hướng dẫn SV thực hành lần 1; Làm chậm theo quy trình có giải thích.

- Hướng dẫn SV thực hành lần 2; Làm nhanh theo quy trình.

- Gọi một SV lên thực hiện lại thao tác thực hành, các SV khác dựa vào quy trình quan sát và nhận xét.

- GV nhận xét các bước SV đã thực hiện được và chưa thực hiện được. Nhấn mạnh những sai hỏng thường gặp và các tai biến thường gặp trong quá trình thực hiện thủ thuật.

- Chia nhóm thực tập: một lớp 15-18 SV thường chia từ 3 – 4 nhóm thực tập (mỗi nhóm quản lý, sử dụng một bộ mô hình, dụng cụ).

- GV quan sát SV thực tập, đồng thời uốn nắn các sai hỏng thường gặp.

**Giai đoạn thứ tư: Đóng vai/ xem bề cá*

- GV đưa ra một tình huống thực tế thường gặp khi đi thực tập lâm sàng.

- SV phân vai, đóng vai và xử trí tình huống.

- Các nhóm SV nhận xét.

- GV nhận xét, phân tích các thao tác sai hỏng thường gặp.

- Tổng kết bài học; nhấn mạnh những điểm cần chú ý.

**Giai đoạn thứ năm: Kiểm tra, đánh giá SV*

- Yêu cầu một hoặc vài SV thực hiện thao tác thực hành theo nội dung bài học. Các SV khác quan sát và nhận xét.

- GV nhận xét và cho điểm SV.

- Giao nhiệm vụ (bài tập), hướng dẫn SV tìm tài liệu và học bài mới.

3. Kết luận

Giảng dạy thông qua hình thức tổ chức dạy học tích hợp là phương pháp dạy học không giới hạn đối tượng áp dụng, phù hợp cho mọi đối tượng học viên. Kiến thức đa nền tảng, linh hoạt, phù hợp với mọi trình độ hiểu biết và khả năng tiếp thu của người học. Giúp SV nắm vững kiến thức trọng tâm, phá bỏ rào cản bất bình đẳng trong học tập. Chắt lọc nội dung giảng dạy, giảm tải nội dung học lý thuyết, tăng thời lượng học thực hành, thực tập. Hình thành kiến thức, kỹ năng liền mạch, gắn kết giữa việc học và hành, giữa học lý thuyết và thực hành, thực tế. Giúp SV tổng hợp đầy đủ kỹ năng và kiến thức cần thiết cho học tập và làm việc sau này.

Tài liệu tham khảo

[1]. Từ điển tiếng Việt (1993), NXB Văn hoá, Hà Nội.

[2]. Bùi Hiền (2001), *Từ điển giáo dục học*, NXB Từ điển bách khoa.

[3]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư 17/2021/TT-BGDĐT chuẩn chương trình đào tạo giáo dục đại học*, Hà Nội.

[4]. Xavier Roegirs (1996), *Khoa sư phạm tích hợp hay làm thế nào để phát triển các năng lực ở nhà trường*, NXB giáo dục.